

# Spravedlivá Zelená dohoda pro všechny. 15 návrhů, jak městům a regionům dodat nový impuls

My, progresivní místní a regionální političtí představitelé, jsme pevně přesvědčeni, že boj proti změně klimatu a úbytku biologické rozmanitosti je neoddelitelně spjat s odstraňováním sociálních a územních nerovností. Extrémní projevy počasí, které jsme zaznamenali letos v létě, nám opět jasně ukázaly, jaké důsledky má změna klimatu pro jednotlivé regiony, jejich občany a místní ekonomiky. Člověkem způsobené globální oteplování se dotýká všech aspektů našeho života: ovzduší, které dýcháme, potravin, které konzumujeme, vody, kterou pijeme, i míst, kde žijeme.

Jen samotné znečištění ovzduší má v Evropě každoročně za následek téměř 300 000 předčasných úmrtí, a pro nejzranitelnější osoby tak představuje obzvláště vážnou hrozbu.

Zemědělství v EU je zdrojem obrovského množství amoniaku, který poškozují ekosystémy a podzemní vody. Zemědělci se zároveň potýkají s velkými problémy v souvislosti s přechodem na udržitelnější metody produkce potravin.

36 % emisí skleníkových plynů v Evropě vzniká v sektoru bydlení. Silniční doprava pak má na svědomí 40 % emisí oxidu dusíku, zejména v městských oblastech a u rušných silnic. V důsledku naší závislosti na fosilních palivech vzrostla míra energetické chudoby a chudoby v oblasti mobility, což má velmi nepříznivý dopad na udržitelnou transformaci v oblasti budov a dopravy.

## Musíme neprodleně jednat!

Evropští sociální demokraté stáli u zrodu Zelené dohody pro Evropu, což je ambiciózní projekt, který je rozplánován na 30 let a jehož cílem je bojovat prostřednictvím zásadních legislativních a kulturních změn proti změně klimatu a úbytku biologické rozmanitosti, dosáhnout v EU do roku 2050 klimatické neutrality a zabezpečit na našem kontinentu dodávky energie a potravin. Zelená dohoda pro Evropu s sebou přinesla nebývale rozsáhlý přezkum právních předpisů, neboť nejenom stanoví ambiciózní cíle v oblasti životního prostředí, biologické rozmanitosti a zemědělství, ale je rovněž zaměřena na řešení řady společenských problémů. Nyní nastal čas ji realizovat v praxi a využít při tom multiplikační vliv regionálních a místních orgánů, aby se do tohoto úsilí zapojila celá společnost a Zelená dohoda měla pozitivní sociální a distribuční dopad pro lidi ve všech regionech EU.

Progresivní místní a regionální orgány hrají stěžejní roli při naplňování ekologických cílů EU v každodenním životě, neboť pomáhají vytvořit klimaticky odolné základy pro zajištění obživy, přičemž se opírají o zásadu aktivní subsidiarity, rovnosti, sociální spravedlnosti a územní soudržnosti. Naše politická rodina se musí v nadcházejícím legislativním období EU 2024–2029 zcela prvořadě zaměřit na to, aby se Zelená dohoda pro Evropu stala dostupným řešením pro všechny, a to i z finančního hlediska, a aby byly v Evropě vytvořeny takové rámcové podmínky, v nichž budeme moci udržitelným a inkluzivním způsobem prosperovat.

# Spravedlivá Zelená dohoda pro všechny.

## 15 návrhů, jak městům a regionům dodat nový impuls

My, progresivní místní a regionální političtí představitelé, žádáme, aby bylo na úrovni EU uskutečněno těchto 15 návrhů:

### 1

#### **Aktivní zapojení občanů, měst a regionů do ekologické transformace**

Je třeba vytvořit nový rámec správy s cílem upevnit Zelenou dohodu pro Evropu a zajistit aktivní zapojení občanů, měst a regionů coby klíčových aktérů jejího provádění. Stávající rámec správy v oblasti energetiky a klimatu neumožní dosáhnout klimatické neutrality, protože hlavní klimatické cíle byly stanoveny na úrovni EU, zatímco rozhodnutí týkající se energetické politiky jsou z velké části přijímána na vnitrostátní úrovni.

### 2

#### **Podpora zelených investic**

V důsledku nových cílů v oblasti snižování dluhu dochází k omezení zelených veřejných investic, jež jsou potřebné v rámci boje proti změně klimatu a úbytku biologické rozmanitosti. Evropský účetní dvůr vyjádřil obavu, že se EU kvůli nedostatku veřejných financí nepodaří dosáhnout cílů, které si v souvislosti se změnou klimatu vytyčila pro rok 2030. Je tedy naléhavě nutné provést reformu správy ekonomických záležitostí v EU s cílem podpořit veřejné a soukromé investice do ekologické transformace.

### 3

#### **Využití veškerých možností k uskutečnění zelených investic v rámci Nástroje pro oživení a odolnost**

Členské státy by měly plně využít Nástroj pro oživení a odolnost v zájmu uskutečnění investic souvisejících se Zelenou dohodou pro Evropu. Je třeba zvážit prodloužení doby realizace projektů, stejně jako v případě regionální politiky.

### 4

#### **Rozvíjení dovedností lidí, aby dokázali úspěšně zvládnout ekologickou a digitální transformaci**

Je třeba zajistit, aby zaměstnavatelé investovali nejen do nových technologií, ale také do lidského kapitálu, který bude k využívání těchto technologií potřebný. Nejnaléhavější úkol teď spočívá v tom vybavit lidi potřebnými dovednostmi, aby byli schopni se úspěšně vypořádat s nadcházejícími změnami, které ekologická a digitální transformace vyvolá ve světě práce. V této souvislosti požadujeme, aby byla zavedena sociální taxonomie.

### 5

#### **Zaručení práva na čisté ovzduší**

Je třeba urychlit realizaci akčního plánu pro nulové znečištění, přičemž v zájmu uskutečnění ambiciózních cílů EU je nutné podpořit jeho účinné provádění přijetím patřičně důrazných opatření. Dále je třeba zamezit tomu, aby byly prostředky EU využívány k financování projektů, za které by měl odpovídat znečišťovatel. Občanům, jejichž zdraví bylo ohroženo v důsledku znečištění ovzduší, je nutné zaručit rozsáhlejší nárok na odškodnění, jestliže došlo k porušení předpisů a překročení limitních hodnot.

### 6

#### **Podpora oběhového hospodářství**

Je třeba urychlit přechod od extrakčního lineárního výrobního systému k regenerativnímu oběhovému hospodářství. Za tímto účelem je třeba podporovat potřebné prohlubování dovedností a sociální a technologické inovace, prosazovat udržitelné způsoby výroby a spotřeby a využít příkladné úlohy veřejných orgánů v zájmu všeobecného uplatňování kritérií oběhového hospodářství a ochrany životního prostředí při zadávání zakázek.

### 7

#### **Dokončení právního rámce pro obnovu přírody a omezení používání pesticidů**

Není jisté, jak to dopadne s návrhem právního rámce pro obnovu přírody, který předložila Komise a jehož cílem je obnovit ekosystémy, přírodní stanoviště a druhy v pevninských i mořských oblastech EU. Je naprosto nezbytné dokončit tento právní rámec ještě před koncem stávajícího legislativního období. Toto úsilí souvisí s naším cílem omezit do roku 2030 o 50 % používání pesticidů a s nimi spojená rizika a důsledně prosazovat opatření na podporu zdravé půdy a využívání ekologicky šetrných způsobů ochrany proti škodlivým organismům.

8

## Regulace zemědělských trhů

Není jisté, jak to dopadne s návrhem právního rámce pro obnovu přírody, který předložila Komise a jehož cílem je obnovit ekosystémy, přírodní stanoviště a druhy v pevninských i mořských oblastech EU. Je naprosto nezbytné dokončit tento právní rámec ještě před koncem stávajícího legislativního období. Toto úsilí souvisí s naším cílem omezit do roku 2030 o 50 % používání pesticidů a s nimi spojená rizika a důsledně prosazovat opatření na podporu zdravé půdy a využívání ekologicky šetrných způsobů ochrany proti škodlivým organismům.

9

## Zajištění přístupu ke kvalitním potravinám

Je třeba zajistit, aby budoucí evropské politiky přispívaly k rozvoji systémů sociálního zabezpečení v oblasti potravin, které umožní poskytnout všem lidem v našich regionech a městech přístup k udržitelným, zdravým a cenově dostupným potravinám.

10

## Reforma společné zemědělské politiky (SZP)

Je třeba přepracovat SZP s cílem vytvořit rámec pro intenzivnější spolupráci měst a venkova v oblasti potravin a zemědělství a posílení místních a regionálních potravinových systémů. Díky tomu bude možné zajistit kvalitnější potraviny, zvýšit udržitelnost zemědělství, zlepšit pracovní podmínky v tomto odvětví a zaručit zemědělcům spravedlivé příjmy a také přístup k zemědělské půdě.

11

## Zajištění účinného fungování Sociálního klimatického fondu

V příštím víceletém finančním rámci (VFR) bude nutné navýšit finanční zdroje určené na Sociální klimatický fond, aby bylo možné pomoci zranitelným spotřebitelům a malým podnikům v boji proti energetické chudobě a chudobě v oblasti mobility. Tento fond by měl být začleněn do politiky soudržnosti a měl by být řízen ve spolupráci s regiony. EU by zároveň neměla finančně podporovat podniky, které působí v odvětví fosilních paliv.

12

## Zlepšení přístupu k cenově dostupnému bydlení

V důsledku financionalizace, v jejímž rámci je bydlení vnímáno jako obchodní a investiční komodita, se příliš mnoho občanů v tomto směru potýká s nepřiměřeně vysokými náklady a nejistotou. Bydlení je jedním z lidských práv a jako takové bylo uznáno ve Všeobecné deklaraci lidských práv a zakotveno v zásadě č. 10 evropského pilíře sociálních práv. Je tudíž nutné ve větší míře usilovat o zlepšení přístupu k cenově dostupnému bydlení, a to jak co se týče pravidel státní podpory, tak právních předpisů namířených proti spekulativním investicím v oblasti bydlení.

13

## Zajištění důstojného bydlení

Renovační vlna by měla přispět k tomu, aby bylo v celé EU k dispozici kvalitnější a cenově dostupnější bydlení a aby byl v územním plánování měst kladen hlavní důraz na člověka. V rámci renovační vlny by – s pomocí evropské iniciativy týkající se odpovědného bydlení – měly být propagovány normy kvality v oblasti bydlení obecně a zejména pak co se týče sociálního bydlení. Tvůrci politik by se měli zaměřit na zhušťování zástavby a snažit se omezit rozrůstání měst, aby bylo možné vytvořit v našich městech udržitelné prostředí a zajistit jim lepší budoucnost.

14

## Vymýcení energetické chudoby

Je třeba využít plán REPowerEU a provádění balíčku „Fit for 55“ k dalšímu urychlení energetické transformace, aby bylo možné vytvořit decentralizovanější a demokratičtější energetický systém, v němž budou mít všichni k dispozici udržitelnou, bezpečnou a cenově dostupnou energii. Je nutné výrazněji investovat do energie z obnovitelných zdrojů a soustředit se na vývoj čistých technologií, včetně obnovitelného vodíku. Je třeba podporovat takové iniciativy, jako jsou místní energetické komunity, coby nástroj k vymýcení energetické chudoby.

15

## Zajištění přístupu k udržitelné mobilitě

Je třeba realizovat zásadu č. 20 evropského pilíře sociálních práv. V této souvislosti je třeba posílit právo všech občanů EU na udržitelnou a cenově dostupnou mobilitu jakožto základní službu a zavést strategii, jež bude zaměřena na potírání chudoby v oblasti mobility, která se v EU stává stále větším problémem. Jednotlivé členské státy musí ve spolupráci s místními a regionálními orgány vypracovat ukazatel, který bude zohledňovat výzvy v oblasti mobility a energetickou chudobu, a přispěje tak k nalezení nových přístupů k projektování a plánování měst. Kromě toho bude nutné zavést systémy dotací na podporu využívání elektrických vozidel v odlehlejších venkovských oblastech.